

Utredningen om hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk

Kyrkan och skogen

Ansvar, handling och hopp

SKU 2024:02

Slutsatser

- Svenska kyrkan har stor frihet att självständigt utforma sin skogsförvaltning med hänsyn till gällande regelverk
- Förvaltningen av skog behöver vara en integrerad del av **hela** kyrkans budskap
- Skogens andliga, ekologiska och sociala värden behöver lyftas fram och beaktas i högre utsträckning

Andlig hållbarhet

- påverkar bedömningar, beslut och handlande i förvaltningen
- innebär en varsammare förvaltning



Klimat och biologisk mångfald

- Ytterligare insatser behövs inom markförvaltningen för att motverka klimatförändringar på kort och lång sikt
- Resonemang om skogens och skogsbrukets bidrag till klimatnytta bör modifieras
- Klimatanpassningsåtgärder behövs
- Kraftfulla och beslutsamma insatser krävs för att i högre grad skydda och främja biologisk mångfald

Försoningsarbetet

- Förvaltning av marker är centralt
- Urfolksrättens principer ska respekteras
- Skogsbruket behöver renskötsel Anpassas
- Kumulativa effekter av andra markintrång ska också beaktas



Skogens sociala värden behöver värnas

- Förvaltningen behöver bidra ytterligare till att stärka skogens sociala värden och ge fler människor tillgång till skog med rekreativsvärden
- I tätortsnära skog behöver sociala värden beaktas i ännu högre grad
- Att tillgängliggöra närskogar och tätortsnära natur, och särskilt för barn och unga, bör vara prioriterat

Förslag

Nationellt mål för skogsförvaltningen

Svenska kyrkans skogsbruk ska bidra till att skapa ett varierande och multifunktionellt landskap med en mångfald av bruksmetoder där fler värden kan levereras samtidigt, såsom andliga och existentiella värden, ekonomisk avkastning, biologisk mångfald, klimatnytta, ekosystemtjänster i övrigt och social välfärd.

Den produktiva skogsmarken delas in i:

- Områden för biologisk mångfald och klimat (kollagring): 20 %
- Områden för anpassat trakthyggesbruk: 47 %
- Områden för naturnära skogsbruk: 33 %

Klassificering sker inom två år.

1. Områden för biologisk mångfald och klimat (kollagring): 20 %

Målet ska vara uppnått 2030



Prioriterade naturtyper i kategori 1:

- stora sammanhängande naturskogar som föreslogs skyddas av statliga Skogsutredningen 2020
- huvuddelen av de kvarvarande kontinuitetsskogarna
- tillkommande ej brukad skog inom renskötselområdet
- ädellövskog, kalkbarrskog
- skog för artbevarande i övrigt enligt artskyddsförordningen samt vissa restaureringsmarker

2. Anpassat

trakthyggesbruk: 47 %

- Omloppstiden förlängs i hälften av denna areal till 20 % över lägsta slutavverkningsålder
- Contorta avvecklas
- Generell hänsyn förstärks
- Hyggesstorleken begränsas
- Lövandelen ökar generellt

3. Områden för naturnära skogsbruk: 33 %

Med naturnära skogsbruk menas ett multifunktionellt landskap, i allt väsentligt produktionsklassad mark, med skonsamt, småskaligt varierat skogsbruk med kombinerade mål och specifik anpassning

- Anpassning till rennäringens behov 8 %
- Blädning 10 %
- Hyggesfritt i övrigt – luckor, överhållen skärm 15 %

Rennäring

- Fritt och informerat samiskt förhandssamtycke krävs i skogsbruket
- Skogsbruket anpassas till renskötselns behov
- Ersättning utgår vid deltagande i samråd
- Genom avtal ska organisationer med anknytning till det samiska folket kunna utnyttja kyrkans skog för att hämta slöjdämnen
- Heliga platser undantas helt från skogsbruk. Dessa platser förvaltas gemensamt av samerna och kyrkan
- Dialog på strategisk nivå etableras mellan företrädare för de nationella samiska organisationerna och Svenska kyrkan

Ändringar i kyrkoordningen från 1 jan 2026 föreslås

- Förtydligad styrning av förvaltningen: Kyrkostyrelsen ska besluta om mål och inriktning för förvaltningen
- Andlig, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet ska säkerställas i förvaltningen
- Skyddet av biologisk mångfald och kulturmiljövården stärks
- Församlingarnas inflytande stärks
- Tillsynen av förvaltningen utvecklas

Insatser för att stärka genomförandet

- Kyrkostyrelsen inrättar ett råd för markförvaltning
- Särskilda omställningsmedel anslås
- Omfattande utbildningsinsatser görs inom området naturnära skogsbruk, skogsekolog anställs
- Ett nytt uppföljningsprogram för generell hänsyn
- Samverkan med omgivande samhälle utvecklas
- Ökad transparens kring kyrkans skogsbruk

Utifrån den inriktning som anges i direktiven bidrar förslagen till att

- integrera och förverkliga andlig hållbarhet
- öka skogens klimatnytta
- förstärka skyddet av biologisk mångfald
- förverkliga ursäkten till det samiska folket
- samla kyrkan kring en gemensam syn och ett långsiktigt ansvarstagande för förvaltningen

Konsekvenser av förslagen

- Ny balanspunkt mellan hållbarhetsdimensionerna
- Bättre förutsättningar att hålla samman Svenska kyrkan och motverka konflikter
- Tydligare styrning och uppföljning, ökad transparens och en tydligare mer hållbar inriktning stärker Svenska kyrkans trovärdighet

Ekonomiska konsekvenser

- Mycket svårbedömt. Lägre nettointäkter under en övergångsperiod: -25 % av intäkter från skogen (drygt 100 miljoner per år, motsvarar ca 0,5-0,6 % av kyrkans samlade intäkter)
- Omställning till mer naturnära: ett långsiktigt arbete. Större timmerandel kommer ge högre intäkter på sikt (skjuter fram intäkter).
- Mycket höga virkespriser ger nu handlingsutrymme för omställning. Utveckling av kol- och biokrediter kan förbättra intäktsmöjligheterna.

- **Ekonomiska konsekvenser forts**
- Solidariskt ekonomiskt ansvar för omställning efterfrågas.
- Hållbarhetsavgift föreslås
- Församlingar som får direkt utdelning ska skyddas

Förhoppningen är att Svenska kyrkan inom något år kan ses som ett föredöme när det gäller hållbar skogsförvaltning...